

ΤΑΓΜΑ ΕΥΖΩΝΩΝ (ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ) ΑΓΡΙΝΙΟΥ

ΕΚΘΕΣΙΣ

των ιστορικών γεγονότων τα οποία έλαβον χώραν κατά την περίοδον από Φεβ/ρίου μέχρι και Σεπτεμβρίου 1944 εις την περιοχήν Αγρινίου.

1. Ονοματεπώνυμον συντάκτου: Τολιόπουλος Γεώργιος Συν/χης Πεζικού «Π. Δ.».
2. Διεύθυνσις: Χριστιανικής Ενώσεως 23, Περιστέρι, Αθήναι.
3. Ημερομηνία συντάξεως. 15 Νοεμβρίου 1955

Θέμα: «Περί της Ιστορίας του Τάγματος Ασφαλείας Αγρινίου από 21-2-44 ότε συνεκροτήθη μέχρι της 14^{ης} Σεπτεμβρίου 1944 ότε διελύθη».

Κεφάλαιον Α΄:

Εισαγωγή: Τα προηγηθέντα της συγκροτήσεως του Τάγματος.

Μετά την είσοδον των Η.Π.Α. εις τον Β΄ παγκόσμιον πόλεμον, το Κρεμλίνον βέβαιον πλέον διά την τελικήν Νίκην, έθεσε εις εφαρμογήν τα σατανικά του σχέδια περι υποδουλώσεως όλων των Λαών του Κόσμου. Προς τούτο έδωκεν εντολήν εις τα κομμουνιστικά κόμματα όλων των χωρών να δράσουν προς αυτήν την κατεύθυνσιν. Κατά την εποχήν εκείνην οι κομμουνισταί της Ελλάδος, ίδρυσαν εν Ελλάδι κομμουνιστικήν οργάνωσιν υπό το απατηλόν όνομα Ε.Α.Μ. το οποίον, ενώ κατ΄ αρχήν προσεποιείτο ότι ηγωνίζετο διά την απελευθέρωσιν από τον κατακτητήν προσελκύσαν μέγαλον αριθμόν Ελλήνων, ήρχισεν σύν τω χρόνω και σύμφωνα με τα σχέδιά του να εξοντώνη την μίαν κατόπιν της άλλης όλας τας εθνικόφρονας ομάδας αι οποίαι δεν υπετάσσοντο υπ΄ αυτό.

Ενεργούντες κατά τον τρόπον τούτον είχαν επικρατήσει εις το πλείστον μέρος της υπαίθρου και συνεχίζοντες το έργον των επεδίωκον να επικρατήσουν και εις τας πόλεις. Πρό του κινδύνου τούτου, η Κυβέρνησις Ράλλη έλαβε την απόφασιν να συγκροτήση τα Τάγματα Ασφαλείας προς καταπολέμησιν και εξόντωσιν του Κομμουνισμού κατ΄ αρχήν εις τας πόλεις και εν συνεχεία εις την ύπαιθρον.

Υπό τοιαύτας συνθήκας και της συγκροτήσεως των Ταγμάτων Ασφαλείας Αθηνών, ενετάχθην εις το ΙΙ Τάγμα από του Σεπτεμβρίου 1943, αναλαβών την Διοίκησιν του 5ου λόχου.

Εν Αθήναις παρέμεινον μέχρι της 17ης Ιανουαρίου 1944, ότε μετασταθμεύοντος του ΙΙ Τάγματος Ασφαλείας Αθηνών υπό τον αιμίμηστον Αντ/χην Πεζικού Μωραίτην Γεώργιον την 18ην Ιανουαρίου 1944, ανεχωρήσαμεν διά Πάτρας, διά την συγκρότησιν και ανάπτυξιν Ταγμάτων Ασφαλείας και εν Πελοπόννησω. Άμα ως συνεκροτήθη το πρώτον Τάγμα εν Πάτραις, ο 5ος λόχος του ΙΙ Τάγματος Ασφαλείας Αθηνών, ενισχυμένος και υπό την Διοίκησίν μου, μετεστάθμευσεν εις Αγρίνιον την 18-2-44 χρησιμοποιηθείς ως πυρήν, διά την συγκρότησιν κ΄ εκείσε Τάγματος Ασφαλείας.

Η συγκρότησις του εν Αγρινίω Τάγματος αρξαμένη από της 21 Φεβ/ρίου 1944 επερατώθη εντός του Μαρτίου του αυτού έτους.

Η εν λόγω συγκρότησις του Τάγματος εν Αγρινίω επετεύχθη:

- * Διά του 5ου λόχου του ΙΙ Τάγματος Ασφαλείας Αθηνών χρησιμοποιηθείς ως πυρήν.
- * Διά της ενισχύσεως ενός πλήρους λόχου της Στρ/κής Δ/σεως Ασφαλείας Πατρών.
- * Διά της εθελουσίας κατατάξεως των κατοίκων της πόλεως Αγρινίου και περιχώρων και
- * Διά της Στρατολογίας εφέδρων, εκ των πλέον εθνικοφρόνων κατοίκων, της εν λόγω περιοχής και πόλεως Αγρινίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Συγκρότησις Τάγματος Ασφαλείας Αγρινίου

Εισαγωγή

Σκοπός και αποστολή του Τάγματος:

Έλεγχος της περιοχής Αγρινίου δι' επιδρομών του Τάγματος, προς εξασφάλισιν, περιφρούρησιν και ανακούφισιν των κατοίκων της πόλεως και περιχώρων της, από την εφαρμογήν των συστημάτων δράσεως και επικρατήσεως του Ε.Α.Μ. - Ε.Λ.Α.Σ. διά των δολοφονιών - διαρπαγών - λεηλασιών - εμπρησμών - βιαίας στρατολογίας και διαφόρων εγκλημάτων κατά του εθνικιστικού στοιχείου.

1. Συγκρότησις - Σύνθεσις: Τάγμα Πεζικού με 7 Λόχους τυφεκιοφόρων, 1 Λόχο Πολυβόλων και 1 Μηχανοκίνητον Τμήμα.

2. Αξιωματικοί

1. Ταγ/χης Πεζικού Τολιόπουλος Γεώργιος Διοικητής Τάγματος
- 2 " " Αρσένης Αριστείδης Επόπτης Οικον. υπηρεσ.
- 3 " " Παυλής Γεώργιος Υπασπιστής
- 4 " " Σταματίου Ευάγγελος Δντής Γραφ. Πληροφοριών
- 5 " " Σούρτος Ματθαίος Διοικητής Λόχου
- 6 " " Δελής Ηλίας " "
- 7 " Πυρ/κού Τσάμης Αθανάσιος Διαθέσιμος
- 8 Λοχαγός Πεζικού Γιωτόπουλος Παναγιώτης Αξ/κός Εκπαιδευσεως
- 9 " " Τσαπίνας Γεώργιος Διοικητής Λόχου
- 10 " " Παναγιώτου Πέτρος " "
- 11 " Μηχανικού Μαργιόλης Διονύσιος Αξ/κός Φρουραρχείου
- 12 " Πεζικού Μαρκόπουλος Σωτήριος Διοικητής Λόχου
- 13 Ιατρός Παπαλάμπρου Ευάγγελος Ιατρός Τάγματος
- 14 Εφ. " Μπαϊμπάς Ιωάννης Ιατρός βοηθός
- 15 Υπλ/γός Πεζικού Πελεκίδης Δημήτριος Διοικητής Λόχου
- 16 Υπλ/γός Πεζικού Νταβατζής Ιωάννης Διαχ/στής Υλικού
- 17 " " Μηλιάδης Ελευθέριος Διοικητής Λόχου
- 18 Εφ. " Πυρ/κού Σεργάνος Αγγελος Δ/ντής Μηχ/του Ουλαμού
- 19 " " Δικ/κού Αλεξανδρής Φώτιος Αξ/κός Δικαστικού
- 20 Ανθ/γός Πεζικού Αποστολίδης Κων/νος Διμοιρίτης
- 21 " " Μαρινόπουλος Δημήτρ. "
- 22 " Στρ/γίας Βαρδάλος Χρήστος Στρατολόγος
- 23 " Πεζικού Παπανικολάου Δημήτριος Διμοιρίτης
- 24 " " Γεωργόπουλος Φώτιος "
- 25 " " Κοτρίκλας Αθανάσιος "
- 26 " " Σκιαδάς Νικόλαος "
- 27 " Μηχανικού Αγγελής Νικόλαος Αξ/κός Φρουραρχείου
- 28 " Πεζικού Μαργαρίτης Χαράλαμπος Διμοιρίτης
- 29 " Ιππικού Παπαχρήστου Σταύρος "
- 30 Εφ. Ανθ/ρχος Παπαδήμας Νικόλαος Ταμίας
- 31 Ανθ/γός Πεζικού Αρκάδας Δημήτριος Διμοιρίτης
- 32 " " Κόνιαρης Γεώργιος "
- 33 Ανθυπίατρος Πιτιάς Ιωάννης Οφθαλμίατρος
- 34 " Σίσκος Γεώργιος Δερματολόγος
- 35 Ανθ. Χωρ/κής Πουρής Ιωάννης Αξ/κός Πληροφοριών
- 36 " " Γεωργίου Γεώργιος " "
- 37 Λοχαγός Δικ/κού Ροκόφυλος Κωνστ/νος Διευθυντής Δικαστικού
- 38 Ανθ/στής Πεζικού Μπάρκας Παναγιώτης Διμοιρίτης
- 39 " Πυρ/κού Πετσαλάς Ηλίας "
- 40 " Μηχ/κού Ορφανός Ιωάννης "
- 41 " Πυρ/κού Γιαννακός Ιωάννης "
- 42 " Πεζικού Τσανακάκης Γρηγόριος "
- 43 " " Ναρκογιαννάκης Εμμαν. "

44	"	Πυρ/κού Κολοβός Επαμειν.	"
45	"	Πεζικού Μαχαίρας Κωνσ/νος	"
46	"	" Γεωργαντάς Κωνστ.	"
47	"	" Παπαβασιλείου Ιωάννης	"
48	"	" Καραγεωργάκης	"
49	Λοχαγός	" Καλαμπόκης Γεώργιος Δ/τής Λόχου	

3. Οπλισμός:

Ιταλικός, εις περίστροφα - αραβίδας - οπλοπολυβόλα - πολ/λα θέσεως - ατομικούς όλμους και όλμον βαρύν 1. Επίσης 3 Μηχανοκίνητα οχήματα οπλισμένα με 2 πολ/λα έκαστον.

4. Βαθμός εκπαιδύσεως

Καίτοι το πλείστον των προσελθόντων προήρχετο από εκπαιδευθείσας κλάσεις και δή εμπειροπολέμων οπλιτών του Ελληνοϊταλικού πολέμου, εν τούτοις, ο ελάχιστος αριθμός αγυμνάστων, γνώστης εις τον χειρισμόν του ατομικού τυφεκίου, εντός μικρού χρονικού διαστήματος διά της εφαρμογής προγραμμαμάτων εκπαιδύσεως και συνεχών ασκήσεων εις τα της μάχης μετά πραγματικών βολών, ήρκεσεν να συμπληρώση τα παρουσιασθέντα κενά των αρτίως εκπαιδευομένων και εξοπλισμένων τμημάτων του Τάγματος.

5. Ηθικόν: Από της προσελεύσεώς των υπό τα όπλα μέχρι της διαλύσεως του Τάγματος υπήρξεν άριστον.

6. Τρόπος και βαθμός της Αμυντικής Εγκαταστάσεως.

Άμα ως συνεκροτήθη το Τάγμα και επί τη βάσει εκπονηθέντος σχεδίου ενεργείας και συναγερμού, έλαβε τα κατάλληλα μέτρα από την αμυντικήν του διάταξιν περιφερειακώς της πόλεως Αγρινίου με αποστολήν αμύνης μεν κατά την νύκτα, επιθέσεως δε κατά την ημέραν εναντίον ενδεχομένων επιδρομών εκ μέρους των δρώντων τμημάτων του Ε.Α.Μ. - Ε.Λ.Α.Σ. εις την περιοχήν ταύτην: Προς τούτο και κατόπιν μελετημένης αναγνωρίσεως, κατελήφθησαν τα κυριώτερα σημεία και διαβάσεις πέριξ της πόλεως, άτινα οργανωθέντα και επανδρωθέντα καταλήλως απετέλεσαν τα κύρια σημεία στηριξέως της όλης αμυντικής του εγκαταστάσεως.

7. Ακριβείς ημερομηνίαι μαχών, επιδρομών. εκστρατειών

* Την 28ην Φεβ/ρίου 1944: Αναρχικοί εντός της πόλεως Αγρινίου δολοφονικώ τω τρόπω ρίψαντες 2 χειροβομβίδας εναντίον 10μελούς περιπόλου μας, ετραυμάτισαν ελαφρώς τον λοχίαν περιπολάρχην και 7 εύζωνας. Οι συλληφθέντες τρεις πρωταίτιοι εξετελέσθησαν.

* Την 5 Μαρτίου 1944: Ομοίως αναρχικοί ενεδρεύοντες παρά τον συνοικισμόν Αγίου Κωνσταντίνου επιτεθέντες κατά περιπόλου μας με περιπολάρχην τον Ανθ/γόν Κοτρίκλαν Αθανάσιον, απεκρούσθησαν αποτελεσματικώς, με αποτέλεσμα της διαφυγής των με τρεις τραυματίας του εχθρού και την σύλληψιν του επί κεφαλής των Καπετάν Λανάρα.

Κατόπιν των δύο αλληπαλλήλων κρουσμάτων των αναρχικών της πόλεως απεφασίσθη και εξετελέσθη μία των ημερών η γενική εκκαθάρισις των τοιούτων δρώντων αναρχικών εντός της πόλεως.

Εκ της πραγματοποιηθείσης τοιαύτης εκκαθαρίσεως επετεύχθη η σύλληψις πολλών ατόμων σημαινόντων στελεχών του Ε.Α.Μ. - Ε.Λ.Α.Σ. και δρώντων εντός της πόλεως ελευθέρως, μεταξύ των οποίων και εις Πρωτοδικής υπό το όνομα Τσίγκας Γ.

Εκ των ούτω συλληφθέντων οι πλέον επικίνδυνοι ενεκλείσθησαν εις τας φυλάκας οι δε ως ύποπτοι χαρακτηρισθέντες ετέθησαν υπό παρακολούθησιν παρά του Τάγματος.

Εκ πληροφοριών δε και ερευνών εν συνεχεία των ανωτέρω ενεργειών, το Τάγμα προέβη εις την ανακάλυψιν κατάσχεσιν και διανομήν εις τας άπόρους οικογενείας της πόλεως, δύο αποθηκών πλήρων σιτηρών, προερχομένων ως συνήθως τότε, από παρακράτημα της

παραγωγής της πόλεως και από παρανόμους φόρους των εκάστοτε διερχομένων αυτοκινήτων και παντός είδους τροχοφόρων και υποζυγίων εμπορτών.

Ούτω καθ' όλον τον μήνα Μάρτιον 1944 το Τάγμα ευρισκόμενον εν τη συγκροτήσει και εκπαιδεύσει του, διήλθεν άνευ σοβαράς τινός δράσεως.

* Τον Απρίλιον μήνα και περί το ΙΙ δεκαήμερον, εκ της δράσεως των δρώντων παρά τω Αιτωλικώ ανταρτών και της ενεργείας των την Κυριακήν των Βαΐων απετεφρώθη μία εμπορική αμαξοστοιχία έμφορτος με υγρά καύσιμα μεταξύ Αιτωλικού - Σταμινών. Το αποτέλεσμα της τοιαύτης ενεργείας των όσον και πατριωτικόν ήθελεν παρουσιασθή εν τούτοις με την δολοφονίαν και 12 Γερμανών στρατιωτών υπήρξεν σκληρότατον και εγκληματικώτατον διά τους κατοίκους της περιοχής, οίτινες όλως αδικώς εθυσιάσθησαν εις αντίποινα εκ μέρους των Γερμανών την Μεγ. Παρασκευήν εντός του Αγρινίου και όπισθεν της εκκλησίας Αγίας Τριάδος "περί την δ/γήν της εκτελέσεως 120 ατόμων, το Τάγμα διά καταλλήλων ενεργειών του περιώρισε τον αριθμόν των εις 85".

* Περί το τέλος Απριλίου 1944 κατόπιν πληροφοριών περί υπάρξεως και δράσεως επικινδύνων ανταρτών εις το χωρίον Καλύβια, απεστάλη λόχος υπό τον Ταγ/χην Αρσένην Αριστ. με αποστολήν επιθετικής αναγνωρίσεως και ενεργείας προς σύλληψιν, διάλυσιν κ.τ.λ. όταν, μετά την εντός του χωρίου ενέργειαν του λόχου πληροφοριακώς με εξευρηνητικώς εξερχόμενος εις το αντίθετον σημείον του χωρίου, συνεπλάκη με τους έξωθι του χωρίου ενεδρεύοντας αντάρτας του Ε.Λ.Α.Σ. οίτινες, παρά την πείσιμονα αντίστασιν των αρχικώς ως οχυρωμένοι, έναντι των εν μέρει υπερτέρων ημετέρων, αλλά και λόγω του επιθετικού μένους που κατείχοντο, με αποτέλεσμα την τροπήν των εις άτακτον φυγήν και εγκατάλειψιν των τριών νεκρών και πέντε βαρέως τραυματιών.

* Κατά το Ιον δεκαήμερον του Μαΐου 1944, Ουλαμός υπό τον αείμνηστον Λοχαγόν Πεζ. Καλαμπόκην Γεώργιον, ευρισκόμενος εις χωρίον Στάνο - Αμφιλοχίας δι' εκκαθαριστικάς ενεργείας, εδέχθη νυκτερινήν επίθεσιν των ανταρτών της περιοχής, με αποτέλεσμα τον φόνον του λοχαγού, 1 λοχίου και 2 στρατιωτών από εκκραγέν βλήμα βαρέος όλμου, καθ' ην στιγμήν επεδίδετο εις διόρθωσιν οπλ/βόλου του Τμήματος του υποστάντος εμπλοκήν.

* Στάς αρχάς Ιουνίου 1944 και επί 20ήμερον διάστημα 2 λόχοι του Τάγματος διετέθησαν εις τους κάμπους του Αγρινίου προς εξασφάλισιν των κατοίκων διά τον ελεύθερον θερισμόν και αλωνισμόν ως και διά την συγκομιδήν των σιτηρών των.

* Την 19ην Ιουνίου 1944 Δύο (2έ) λόχοι του Τάγματος απεσπάσθησαν εις Ναύπακτον χρησιμοποιηθέντες ως πυρήνες διά την συγκρότησιν κ' εκείσε Τάγματος Ασφαλείας και οίτινες λόχοι παρέμεινον μέχρι της διαλύσεως των Ταγμάτων εις Ναύπακτον.

* Κατά τον Ιούλιον 1944 και βάσει πληροφοριών περί καθόδου τμημάτων του 2/39 Συν/τος του Ε.Λ.Α.Σ. υπό τον Ζούλα εις το χωρίον Αβόρανη, απεστάλη λόχος ενισχυμένος υπό τον λοχαγόν Παναγιώτου Πέτρ. προς αντιμετώπισίν των. Πράγματι το εν λόγω χωρίον καταληφθέν υπό των Τμημάτων του Ε.Λ.Α.Σ. απετέλεσε ένα ορμητήριον τρόπον τινά δι' αυτούς, με απώτερον σκοπόν την διαρκή παρενόχλησιν της πόλεως Αγρινίου.

* Με την άφιξιν του λόχου έξωθεν του χωρίου, έλαβε την επαφήν με τα πρώτα τμήματα του εχθρού, άτινα ως εξετιμήθησαν υπό του λόχου, υπερέβαινον των ημετέρων δυνάμεων εις άνδρας και πυρά.

Συγκεντρώσας στοιχεία και εκτιμήσας την όλην παρουσιαζομένην τακτικήν κατάστασιν του εχθρού υπερβαίνουσα εις δυνάμεις και όπλα, ηρκέσθη να διατηρήση την επαφήν του καθ' όλον το διάστημα της ημέρας και νυκτός, χωρίς πρόθεσιν επιθετικής ενεργείας, αναφέρας το τοιούτον εις το Τάγμα και αιτούμενος ενισχύσεις προς αντιμετώπισιν του εχθρού δι' αναλήψεως επιθετικού αγώνος.

Πράγματι την επομένην πρωίαν, λόχος υπό τον υποφαινόμενον αφιχθείς εκείσε και αντιληφθείς την όλην κατάστασιν ως είχεν εκ της πραγματικότητας, διετάχθη επιθετική ενέργεια ήτις, αρξαμένη τας π.μ. ώρας διήρκησεν επί τριήμερον, με σοβαράς απωλείας του εχθρού και με τελικόν αποτέλεσμα της καταλήψεως του χωρίου Αβόρανη και την απηνή καταδίωξιν του εχθρού.

* Περί τα μέσα Ιουλίου 1944 τρεις λόχοι του Ταγ/τος υπό τον Ταγ/χην Τσάμην Αθανάσιον απεστάλησαν δι' εκκαθαριστικάς επιχειρήσεις ευρείας κλίμακος προς περιοχήν Θέρμον - Πλατάνου μέχρι Ναυπακτίου, με αποτέλεσμα συλλήψεως πολλών

και διαλύσεως του Αρχηγείου των Ε.Α.Μ - Ε.Λ.Α.Σ.

* Περί τας αρχάς Αυγούστου 1944. Λόχος υπό τον Ταγ/χην Αρσένην Αριστ. επέδραμε εις χωρίον Βελάουστα, προς διάλυσιν των εκεί ευρισκομένων ανταρτών διατηρούντων και αποθήκην Επιμελητείας.

Ούτω κατόπιν σκληρού αγώνος διαρκέσαντος επί δώρον επέτυχε την τελικήν διάλυσιν του εχθρού, με σοβαράς απωλείας δι' αυτόν εις νεκρούς και τραυματίας (περί τους 65 περίπου καθ' ομολογίαν των ιδίων εκ πληροφοριών) την κατάληψιν του χωρίου και την κατάσχεσιν των αποθηκών των εις σιτηρά και παντοειδές υλικόν εκστρατείας (άχρηστον διά τακτικά Τμήματα Στρατού) και αρκετόν τηλεφωνικόν υλικόν.

* Περί τα μέσα του μηνός Αυγούστου 1944. Διμοιρία υπό τον Εφ. Ανθ/γόν Γεωργόπουλον Φώτιον παραμένουσα ως φρουρά του χωρίου Ζαπάντι υπέστη νυκτερινήν επίθεσιν υπό υπερτέρων δυνάμεων του Ε.Λ.Α.Σ. αποκρουσθέντων μετά πείσμονα αντίστασιν των ημετέρων μέχρι πρωίας, με άγνωστα αποτελέσματα διά τον εχθρόν και με τον τραυματισμόν εκ των ημετέρων, του Διμοιρίτου Ανθ/γού και του λοχίου Παπαοικονόμου Γεωργίου υπό χειρομβοβίδων.

* Είς το χωρίον Δοκίμι, λόγω της διαρκώς αυξανομένης εκρύθμου καταστάσεως "εκ των γεγονότων του ταξικού αγώνος φερ' ειπείν", τη αιτήσιν των κατοίκων του χωρίου τούτου εξοπλισθέντες άπαντες, συνεκροτήθη έν ισχυρόν και αξιόμαχον οργανικόν τμήμα, υπό Διοίκησιν στελεχών του Τάγματος.

Τούτο απετέλεσαν το Ν.Δ. στήριγμα της αμυντικής διατάξεως της πόλεως Αγρινίου και ως εκ της εδαφικής του τοποθεσίας δεσπόζοντος προς τον κάμπον της πόλεως, διαρκώς παρηνοχλείτο από επιθέσεις ανταρτών, οίτινες πάντοτε απεκρούοντο σθεναρώς υπό των ημετέρων μέχρι τέλους της διαλύσεως του Τάγματος.

* Υπό τιοιούτας συνθήκας δράσεως το Τάγμα του Αγρινίου διήλθεν το υπόλοιπον διάστημα της περιόδου εκείνης, μέχρι και της 9ης Σ/βρίου 1944 καθ' ην από της 10ης Σ/βρίου 1944 αποχωρούντων των δυνάμεων κατοχής, ήλλαξεν η γενική κατάσταση του, εις βαθμόν ώστε αύτη να αποτελέση ιδιαίτερον κεφάλαιον.

8. Αι δυνάμεις των αντιπάλων κατά τας μάχας

Αι μέχρι της 9ης Σ/βρίου 1944 αντιμετωπισθείσαι δυνάμεις των αντιπάλων κατά τας μάχας, πλην ελαχίστων περιπτώσεων και επ' ολίγον χρονικόν διάστημα μέχρι ενισχύσεως των ημετέρων δυνάμεων, δεν υπερέβαινον τας ημετέρας όχι μόνον, αλλά πάντοτε μειονεκτούσαν εις οργάνωσιν, εις έμψυχον και άψυχον υλικόν ως και εις το ηθικόν ακόμη μέρος.

9. Τρόπος διεξαγωγής εκάστης μάχης

Εφηρμόσθησαν πάντοτε διάφοροι τρόποι και σχέδια ενεργειών επί τη βάσει των μέχρι τότε ισχυουσών Κανονισμών διαφόρων φάσεων και αναλόγως των εκάστοτε αγώνων ως επί παραδείγματι:

* Δί' επιθετικόν αγώνα: Επί τη βάσει πληροφοριών διά μελετημένου και οργανωμένου σχεδίου ενεργείας και με τα απαραίτητα μέσα.

* Δί' αμυντικόν αγώνα: Επί τη βάσει σχεδίου ενεργείας και συναγερμού και

* Δί' επιδρομών και εξ απήνης και εν πολλοίς διά του συστήματος του ανταρτοπολέμου βάσει των πληροφοριών προς τούτο.

10. Έκβασις της μάχης.

Πάντοτε και εις εκάστην μάχην, τα αποτελέσματα είχαν την αισίαν υπέρ των τμημάτων μας έκβασιν, εξαιρέσει περιπτώσεων τινών, και όταν μικρά τμήματά μας κατελαμβάνοντο εξ εφόδου ή εξ ενέδρας δολοφονικώ τω τρόπω εκ μέρους του εχθρού, διά μικρόν μόνον διάστημα.

11. Τα αίτια της Νίκης ή της Ήττης από της πλευράς εκάστου

Επί της προκειμένης περιπτώσεως τολμών να υπερηφανεύομαι ότι μέχρι της ημέρας ταύτης ουδέν τμήμα του Τάγματός μου ε γνώρισε την λέξιν "Ήττα" εν αντιθέσει με τους αντιπάλους μας, οίτινες ουδέποτε ε γνώρισαν την Νίκην και τούτο, χάρις εις την καθ'

όλα οργάνωσιν και λειτουργίαν του Τάγματος, ως ένα κανονικόν Στρογγόν τμήμα, με πλήρη συναίσθησιν της αποστολής του εις τον αγώνα εις ον απεδύθη εκ μέρους του ως Νομίμου Κράτους.

12. Η υπάρχουσα τότε πολιτική κατάσταση

Κατά το διάστημα της κατοχής, οι διάφοροι πολιτικοί ηγέται αφήκαν αδιαφώτιστον τον λαόν και ησυχολούντο μόνον με συζητήσεις περί μη επαναφοράς του Βασιλέως Γεωργίου. Τοιουτοτρόπως ο λαός έμεινε αδιαφώτιστος και έκαστος ενήργει κατά βούλησιν ούτω και εδημιουργήθη μία χαώδης κατάσταση.

Ούτως εχόντων των πραγμάτων, τα υπό τα απατηλά ονόματα συγκροτηθέντα Κομμουνιστικά Τμήματα ηνδρύντο συνεχώς και σχεδόν είχαν επικρατήσει του πλείστου μέρους της υπαίθρου.

Κατά την κρίσιμον εκείνην περίοδον η Κυβέρνησις Ράλλη απεφάσισε την συγκρότησιν των Ταγμάτων Ασφαλείας. Την τοιαύτην ενέργειαν της Κυβερνήσεως επεκρότησαν και άπαντες οι Πολιτικοί Ηγέται της εποχής εκείνης πλην των Κομμουνιστών.

Ο λαός διαισθανόμενος τον κομμουνιστικόν κίνδυνον υπεστήριξε πάση δυνάμει τα συγκροτούμενα Τάγματα Ασφαλείας με τον σκοπόν την διατήρησιν της τάξεως μέχρι της στιγμής της απελευθερώσεως και της επανόδου του Βασιλέως Γεωργίου.

13. Η τηρηθείσα υπό των Αρχών κατοχής στάσις

Η ενδεδειγμένη διά τον αγώνα ον ανελάβομεν υπό την διαρκή συμπαράστασιν και υποστήριξιν των, διά παντός τρόπου και μέσων, μέχρις ανεφοδιασμού εις τρόφιμα και υλικών πάσης φύσεως, εις οπλισμόν και πυρ/κά και γενικά εις ότι αφεώρα διά την απρόσκοπτον λειτουργίαν ενός εμπολέμου φερ' ειπείν τάγματος Πεζικού.

Κεφάλαιον Γ'.

* Κατάστασις της 10ης Σ/βρίου 1944.

Αί Γερμανικοί δυνάμεις είχαν συμπληρώσει την συμπτυσίν των, και απέμεινεν εν τη πόλει του Αγρινίου το τμήμα της οπισθοφυλακής, το οποίον και ενήργησεν όλας τας ανατινάξεις των πυρομαχικών και την καταστροφήν του Γερμανικού υλικού όπερ έμελλεν να εγκαταληφθή εν τη πόλει και την 17ην ώραν ήρχισεν συμπτυσσόμενον Β.Δ. του Αγρινίου, αφού ο επικεφαλής αυτού Έλαρχος Μύλερ ελθών εις επαφήν μετά της Δ/σεως του Τάγματος, κατέστησεν γνωστόν εις ταύτην ότι, το υπ' αυτού Τμήμα θα διενυκτέρευε πέραν του Συνοικισμού του Αγ. Κωνσταντίνου και ότι εις περίπτωσιν κατά την οποίαν το Τάγμα είχεν ανάγκην τοπικής ενισχύσεως, θα ηδύνατο να προσφέρει βοήθεια μόνον διά πυρών πυροβολικού.

Την δήλωσίν του ταύτην ο Έλαρχος Μύλερ, όχι μόνον δεν ετήρησεν, αλλά διελθών μετά του Τμήματός του και τον τόπον, ως εδήλωσε ότι θα παρέμεινεν κατά την νύκτα της 10ης, διέβη την γέφυραν του Αχελώου την οποίαν ανατινάξας περί την 10ην νυκτερινήν ώραν, ήρχισεν πορευόμενος διά νυκτερινής συντόμου πορείας προς Αμφιλοχίαν, ακολουθών την Αμαξιτήν οδόν Αγρινίου - Αμφιλοχίας.

Τα γεγονότα άτινα διεγράφησαν την 10ην Σ/βρίου 1944 ως προς την Γερμανικήν κίνησιν απέδειξαν τούτο, ότι το Γερμανικόν τμήμα εφοβείτο ενέργειαν εκ μέρους του Τάγματος εναντίον του, έχον προς τούτο καθωρισμένας Δ/γάς της 104 Μερ/χίας ήτις επίστευεν απολύτως εις μίαν ενέργειαν του εν Αγρινίω Τάγματος εναντίον της Γερμανικής Δυνάμεως, δεδομένου ότι η εν λόγω Μερ/χία συμπτυσσομένη προέβη εις την αχρήστευσιν των τριών τεθωρακισμένων αυτοκινήτων του Τάγματος, εις την επίταξιν όλων των αυτοκινήτων και ιπποκινήτων μέσων μεταφοράς της πόλεως, ως επίσης και εις την επίταξιν των ζών της περιοχής Αγρινίου, ίνα μή καθίσταται εύκολος η ταχεία κίνησις του Τάγματος δι' ον σκοπόν προαναφέρθη.

* Τακτική κατάσταση του Τάγματος της 10ης Σ/βρίου 1944.

Η αρμοδία υπηρεσία του Τάγματος είχεν συλλέξει πληροφορίας εκ των προηγουμένων ημερών, ότι είχεν παρουσιασθή διά τακτικήν ενέργειαν εναντίον του Τάγματος, η 1η

Ταξιαρχία Ταγ/χου Αρέθα, Σύνταγμα υπό Διοικητήν τον Ζούλαν Ευθύμιον, 42ον Σύνταγμα υπό Διοικητήν Βερμαίον Λοχαγός Γρηγοριάδης, ως επίσης το εφεδρικών Σύνταγμα 36ον με συνολικήν δύναμιν του αποσπάσματος τούτου των 1300-1500 ανδρών και ότι, πυροβολαρχία Ορειβατικού Πυρ/κού ώδευεν προς ενίσχυσιν του αποσπάσματος επιθέσεως εναντίον του Αγρινίου. Τα εν λόγω Εαμικά Τμήματα την 10ην του μηνός επλησίασαν τας ημετέρας γραμμάς χωρίς όμως να επιζητήσουν επαφήν.

Το Τάγμα διέθετε (5 Λόχους Τυφεκιοφόρων και 1 Λόχον Πολυβόλων μεθ' ενός βαρέος όλμου, συνολικής δυνάμεως 800 ανδρών. Διά της δυνάμεως του ταύτης, εγκατέστησε μίαν περιφερειακήν γραμμήν αντιστάσεως περίξ της πόλεως Αγρινίου, καταλαβών εδαφικά σημεία, αρκετά ισχυρά ως προς την Β.Δ. πλευράν της πόλεως.

Η διάταξις του σχεδίου αμύνης του Τάγματος είχε ως κάτωθι:

* 1ος Λόχος. Διοικητής: Εφ. Υπολ/γός Μηλιάδης Ελευθ. επί του Β.Α. σημείου της πόλεως με γραμμήν αντιστάσεως την εδαφικήν τοιαύτην την διερχομένην από υδραγωγείου μέχρι οικίας Δαναρά σχηματίζων ούτω δύο νησίδας αντιστάσεως αίτινες εδέσποζον όλης της Α. πλευράς της πόλεως.

* 2ος Λόχος. Διοικητής ο Εφ. Ανθ/γός Παπούτσης Γρηγόριος είχε ενταχθή επί του χωρίου Δοκίμιον ως γενική πρωτοφυλακή του Τάγματος, εξασφαλίζον την διατήρησιν της πεδιάδος Αγρινίου από πάσαν εχθρικήν προσβολήν εκ Καλυβίων Αγγελοκάστρου και ενδεχομένως εκ Ζαπαντίου.

* 3ος Λόχος. Διοικητής ο Λοχαγός Τσάπινας Γεώργιος επί του Α. σημείου της πόλεως ελέγχων και υποστηρίζων τας αμαξιτάς οδούς Αβόρανης - Μεσολογγίου διά δύο νησίδων αντιστάσεως.

* 5ος Λόχος. Διοικητής ο Εφ. Λοχαγός Χασουράκης Κων/τίνος επί των βορείων αντερισμάτων έξωθεν του συνοικισμού Αγ. Κων/τίνου, έχων ως αποστολήν την επιτήρησιν και υποστήριξιν των οδών Ζαπαντίου - Αμφιλοχίας.

* 6ος Λόχος. Διοικητής ο Εφ. εκ Μον. Ταγ/χης Σκεύης επί του Νεκροταφείου της πόλεως με επιτήρησιν της οδού Καλυβίων - Ζαπαντίου.

* Λόχος Πολ/λων. Διοικητής ο Ταγ/χης Σούρτος Ματθαίος. Τα πολυβόλα κατενεμήθησαν κατ' οργανικά τμήματα εις τους Λόχους τοιουτοτρόπως ώστε είχαν επιτευχθή μία τελεία υποστήριξις και πλαγιοφύλαξις των τμημάτων βασιζομένη επί σχεδίου πυρός αρκετά ευσταθούς και αποτελεσματικού δι' αμυντικόν Αγώνα της πόλεως.

* Όλμος Βαρύς: υπό τον Ανθ/στήν Γεωργαντήν Κων. εγκαταστάθη εις τον Β.Α. τομέα και επί των υψωμάτων αυτού εις τρόπον ώστε να δύνανται διά των πυρών του να απαγορεύη πάσαν εχθρικήν συγκέντρωσιν εις τας περίξ της πόλεως προσβάσεις.

* Μηχανοκίνητον τμήμα: Μετά 30 ανδρών του ΙΙ Γραφείου και 15 ανδρών του Φρουρ/χείου εις την διάθεσιν της Δ/σεως του Τάγματος και επί πλέον απόσπασμα χωροφυλάκων Δ.Χ. Αγρινίου όπερ ενετάγη εις τον ανατολικόν Τομέα προς συμπλήρωσιν κενού. Ετέρα δε δύναμις χωροφυλάκων απησχολείτο διά την εσωτερικήν υπηρεσίαν της πόλεως.

Η ανωτέρω διάταξις των Τμημάτων του Τάγματος απετέλει μίαν γραμμήν αντιστάσεως εν τω Β. Τμήματι της πόλεως εις ο διακείνται λόφοι οίτινες διευκόλυνον την άμυναν αρκετά ισχυράν, μειονεκτική όμως υπήρξε η θέσις των τμημάτων μας εις τους άλλους τομείς εις ους η άμυνα ήτο δύσκολος λόγω της μορφολογίας του εδάφους.

Το σχέδιον του Τάγματος συνεπληρούτο διά την γενικής αποστολής των Τμημάτων του, άμυναν επί τόπου μέχρις εσχάτων, χωρίς να εκδηλωθή πρωτοβουλία επιθέσεως δι' άπαντα τα τμήματά του.

Ηθικόν των ΑΞ/κών του Τάγματος: Παρ' όλο το δύσκολον της τακτικής καταστάσεως εις ην ευρέθη λίαν αποτόμως το Τάγμα, εν τούτοις, το Ηθικόν των στελεχών ήτο αρκετά πολύ καλόν, εν αντιθέσει προς το των οπλιτών και ειδικώτερον των στρατευθέντων εξ Αγρινίου όπερ δεν ήτο καλόν.

Γενική εντύπωσις επί των τελευταίων ήτο ότι εις ενδεχομένην σκληράν εμπλοκήν δεν θα επολέμουν αλλά μάλλον θα ηττομόλουν προς τον εχθρόν, συνεκρατούντο όμως λόγω

των σκληρών μέτρων ότινα η Διοίκησης του Τάγματος εφήρμοζεν.

γ. Προθέσεις και Σκοποί Δ/σεως Τάγματος.

Η Διοίκησης του Τάγματος απηγόρευσεν εις τα υπ' αυτήν διατεταγμένα τμήματά της την πρωτοβουλίαν πάσης επιθετικής κινήσεως οιουδήποτε τμήματος εντεταγμένου εν τη γραμμή αμύνης του Τάγματος και αν τούτο ακόμη ήθελεν προκληθή εκ μέρους των Εαμικών άνευ της δ/γής του υποφαινομένου. Σκοπός της δ/γής ταύτης υπήρξε το ν' αποφευχθή αιματοχυσία μεταξύ Ελλήνων και προς τούτο ήτο διατεθειγμένη ν' αποφύγη κατά το δυνατόν εμπλοκήν μετά των Εαμικών Τμημάτων εφ' όσον ταύτα δεν θα επέμενον εις την καταστροφήν ή σύλληψιν των Τμημάτων του Τάγματος.

Η επιθυμία δε του Τάγματος και η προσπάθεια του Επιτελείου του ήτο η εφαρμογή σχεδίου μελετηθέντος και καταστρωθέντος και το οποίον αφεώρα την επίθεσιν των δυνάμεων του Τάγματος εναντίον της υποχωρούσης Γερμανικής φάλαγγος και εφ' όσον θα εξησφαλίζετο η μή επίθεσις των Εαμικών δυνάμεων ή η παραμονή εις τας θέσεις των άνευ επιθετικής προσπαθείας.

Προς εφαρμογήν του σχεδίου τούτου, απέστειλε τον Ταγ/χην Πεζ. Σταματίου Ευαγγ. μετά του Δ/τού Χωρ/κής Ταγ/χου Τζωρτζάκη Γεωργίου και του Δημάρχου της πόλεως Καραμανίδη..... οίτινες, συναντηθέντες μετά του δ/τού εντεταγμένου εις τον τομέα μας 42 Σ/τος του ΕΛΑΣ Βερμαίου εξήτησαν όπως, τμήματα του ΕΛΑΣ ν' αποσυρθούν από τα πέριξ του Αγρινίου και να ενεργήσουν επίθεσιν κατά του κυρίως όγκου των συμπτυσσομένων Γερμανικών Στρατευμάτων προς Αμφιλοχίαν, ενώ το Τάγμα δι' όλων των δυνάμεων θα επετίθετο εναντίον της συμπτυσσομένης Γερμαν. οπισθοφυλακής παρά τον Αχελών.

Και ότι την τύχην του Τάγματος θα την ερύθμιζε διά δ/γών της η Ελληνική Κυβέρνησις Καϊρου, προκαλουμένη προς τούτο δι' αμέσου αποστολής Ραδιοηλεγραφήματος παρά του Αμερικανού Αντιπροσώπου της διασυμμαχικής επιτροπής περιοχής Αγρινίου, όστις και παρίστατο κατά την συνάντησιν ταύτην, δηλώσας ότι αναλαμβάνει να τηλεγραφήση δι' ιδίων του μέσων προς την Κυβέρνησιν διά την λύσιν της εκκρεμούσης καταστάσεως. Ούτος όμως, όχι μόνον δεν εδέχθη τας προτάσεις μας, απεναντίας δε εξήτησε την άμεσον παράδοσιν των όπλων και την αιχμαλωσίαν του Τάγματος και ότι εν εναντία περιπτώσει αι δυνάμεις του Ε.Λ.Α.Σ. θα ήρχιζον άμέσως τον επιθετικόν αγώνα προς κατάληψιν της πόλεως και αιχμαλωσίαν του Τάγματος.

Η αποσταλείσα επιτροπή έχουσα υπ' όψιν τας προθέσεις του Τάγματος και την επιθυμίαν των ΑΞ/κών αφ' ενός, αφ' ετέρου την μοναδικήν ευκαιρίαν ήτις εδίδετο εις το Τάγμα όπως εξουδετερώση μέγιστον μέρος της Στρ/κής Γερμαν. φάλαγγος επ' ωφελεία του συμμαχικού αγώνος, εξήντησε όλα της τα μέσα όπως πεισθή ο ελασίτης ούτος ΑΞ/κός και εκμεταλλευθούμε όλοι μαζί την ευκαιρίαν ταύτην και συντρίψωμεν σοβαράν δύναμιν της συμπτυσσομένης 104 εχθρικής Γερμαν. Μεραρχίας και αφού εξόρκισε τούτον εις τα πατριωτικά του αισθήματα ηναγκάσθη ν' αποχωρήση.

Μετά την αποχώρησιν της επιτροπής ταύτης ο Ε.Λ.Α.Σ. ήρχισεν την επίθεσιν εναντίον των τεταγμένων δυνάμεων του Τάγματος με σκοπόν την άμεσον κατάληψιν του Αγρινίου.

δ. Τακτική κατάστασις του Τάγματος της 11ης Σ/βρίου 1944.

Μετά την αποκρουσθείσαν χθεσινήν επίθεσιν του Ε.Λ.Α.Σ. τα Τμήματα αυτού ησχολήθησαν εις προωθητικάς κινήσεις μικρού βάθους και εις την προπαρασκευήν επιθέσεως διά πυρών όλμων αφ' ενός επί των γραμμών μας και αφ' ετέρου εις τον καθολικόν βομβαρδισμόν της πόλεως, αποτέλεσμα του οποίου υπήρξεν ο τραυματισμός και ο φόνος δεκάδων εκ του αμάχου πληθυσμού και κυρίως γυναικοπαίδων άτινα επιδέθησαν εις τον σταθμόν επιθέσεως του Τάγματος.

Περί την μεσημβρίαν, νέα επίθεσις του Ε.Λ.Α.Σ. εκ των Β.Α. σημείων εξαπολυθείσα, απεκρούσθη ευχερώς παρά των Τμημάτων του Τάγματος επενεγκώντες εις τούτον σοβαράς απωλείας. Το απόγευμα της αυτής ημέρας εκδηλωθείσα νέα επίθεσις, εκ του Β.Δ. σημείου της πόλεως και κυρίως εκ του Συν/σμού Αγίου Κων/νου και υποστηριζόμενη υπό βαρέων πολυβόλων τεταγμένων εντός οικιών του συνοικισμού, απεκρούσθη.

ε. Τακτική Κατάσταση του Τάγματος της 12ης Σ/βρίου 1944.

Τα εντεταγμένα τμήματα του Ε.Λ.Α.Σ. ενώνονται ολοέν αποκόπτοντα τας διαβάσεις εντός του Αγρινίου εις μακράν ακτίνα.

Την 3ην πρωινήν ώραν ο εχθρός επετέθη μετά σοβαρών δυνάμεων εναντίον της πρωτοφυλακής του λόχου Δοκιμίου εξ όλων των σημείων της παρατάξεώς του μετά πολυβόλων και αυτομάτων όπλων.

Σκοπός της επιθέσεως ταύτης ήτο η κατάληψις του χωρίου Δοκίμι, η καταστροφή τούτου και η αποκοπή ή σύλληψις των δυνάμεων του Λόχου. Κατ' αναφοράν του Δ/τού του λόχου τούτου Εφ. Ανθ/γού Παπούτση Γρηγ. ο επιτεθείς εχθρός ανήρχετο εις 300, επιτεθείς εκ τριών σημείων. Η εξ 64 ανδρών δύναμις του λόχου ημύνθη ερωμένως εφ' όλης της διατάξεώς του. Είχε διαιρεθή εις δύο τμήματα συμφώνως με το ενυπάρχον σχέδιον αμύνης, εν εκ των οποίων διοικούσε προσωπικώς ο ανωτέρω Ανθ/γός το δε έτερον ο ιερεύς του χωρίου Αιδεσιμώτατος Καραβίας Σπυριδών.

Περί την 5ην πρωινήν ώραν ο εχθρός αποκρουσθείς παρέμεινεν εις τας θέσεις του προτιθέμενος να ενεργήση ετέραν επίθεσιν. Ότε ο λόχος υπό τας δ/γάς των δύο ανωτέρω ηγητόρων ενήργησε αντεπίθεσιν εκ δύο σημείων, είχεν ως αποτέλεσμα την συντριβήν της εχθρικής αντιστάσεως και την τροπήν του εχθρού εις άτακτον φυγήν. Κατά την επίθεσιν ταύτην παρουσιάσθησαν δείγματα αφθάστου ηρωισμού και αυτοθυσίας, αφαντάστου αξίας.

Ο Αιδεσιμώτατος Καραβίας Σπ. μετά του αποσπάσματός του, εμπλέκεται εις χείρας μετά του εχθρού και τραυματίζεται θανασίμως, ότε μεταφερόμενος εις Αγρίνιον υπέκυψε εις τα τραύματά του. Ο εχθρός ηναγκάσθη να υποχωρήση άτάκτως, εγκαταλείψας επί του πεδίου της μάχης τους τραυματίας του, οίτινες περισυλλεγέντες έτυχον της δεούσης περιθάψεως υπό των ημετέρων.

Ταυτόχρονως η εφεδρική δύναμις του Τάγματος, συνοδεία ενός τεθωρακισμένου αυτ/νήτου υπό τας δ/γάς του Ανθ/γού Κοτρίκλα Αθαν. έβαινεν ίνα προσβάλη το δεξιόν της εχθρικής παρατάξεως και ενισχύση την αντεπίθεσιν του Λόχου Δοκιμίου, μή προλαβών εις τούτο.

Καθ' άπασαν την υπόλοιπον ημέραν, εσημειώθησαν μικροδιδεισδύσεις εχθρικών τμημάτων αίτινες απεκρούσθησαν εις όλους σχεδόν τους τομείς, επί πλέον δε διετηρήθη εκατέρωθεν βολή παρενοχλήσεως δι' όλμων.

στ. Τακτική Κατάσταση του Τάγματος της 13ης Σ/βρίου 1944.

Είς τον Δυτικόν τομέα ο εχθρός εξεδήλωσε σοβαράν απασχόλησιν κατορθώσας να εισχωρήση διά δυνάμεως ουλαμού περί ου και να καταλάβη ωρισμένης οικίας ας και μετέβαλεν εις νησίδα αντιστάσεως, διά πάσαν τυχόν ενδεχομένην ημετέραν επίθεσιν. Τα εκεί ευρισκόμενα τμήματα του 6ου λόχου ήσαν ανίσχυρα ν' αντιδράσουν εναντίον της διεισδύσεως αυτής, ότε διετάχθη ο Ανθ/γός Κόνιαρης του Λόχου Δ/σεως μετά του Ανθ/στου Καραγεωργάκη Γ. ίνα, μετά αποσπάματος απομονώση την εχθρικήν τούτην αντίστασιν, εν αναμονή νέας δυνάμεως ήτις θ' ανελάμβανε την επιχείρησιν.

Ο εν λόγω Ανθ/γός εμπλακείς μετά των εχθρικών αντιστάσεων, ανέλαβε επίθεσιν εναντίον αυτών, παρά την συντριπτικήν υπεροχήν του εχθρού εις άνδρας και πυρά αυτομάτων όπλων. Κατά την συμπλοκήν ταύτην εφονεύθη ο Ανθ/στής Καραγεωργάκης Γεώργιος. Κατ' αναφοράν του Ανθ/γού Κόνιαρη όστιν ανεγνώρισε τας εχθρικός αντιστάσεις, ο εχθρός κατείχε τας οικίας αέ Χουτρουλού διά δυνάμεως 49 ανδρών, βέ Σραγογιάννη 15 ανδρών και 15 επί της οικίας Σαμπότση. Η αμυντική εχθρική διάταξις παρουσίαζε εξέχουσαν γωνίαν με παραβάν την οικίαν Κουτρουλού.

Επί τόπου κατέφθασεν άπασα η εφεδρική δύναμις του Τάγματος μεθ' ενός τεθωρακισμένου υπό τας δ/γάς του υποφαινομένου και μετά σφοδρόν αγώνα, ηναγκάσθη ο εχθρός να εγκαταλείψη τας οικίας ταύτας και να διαφύγει εκ τινος χαραδρώσεως κειμένης Ν.Δ. της πόλεως προς την πεδιάδα όπου συναντηθείς μετά του ημετέρου αποσπάματος υπό τον λοχίαν Αλμύρα διεξήγαγε αγώνα εκ του συστάδην με αποτέλεσμα την απώλειαν 15 ανδρών του εχθρού και τον φόνον ενός λοχίου εκ των ημετέρων.

Ο αγών της εξουδετερώσεως των ανωτέρω τριών εχθρικών αντιστάσεων υπήρξε επικός, συνελήφθησαν 12 αιχμάλωτοι και αριθμός τραυματιών όστις μεταφέρθη εις σταθμόν επιδέσεως, πολεμικών δε υλικόν, 2 οπλ/βόλα και αριθμός φυσιγγίων και όπλων. Κατά την υπόλοιπον ημέραν εσημειώθησαν κινήσεις και επιθετικά ενέργειαι του εχθρού επί των 3ου και 6ου λόχων αποκρουσθείσαι μετ' απωλείας υπό τω ημετέρων. Ο εχθρός απελπισθείς ως προς την ανεπιτυχή έκβασιν των γενικών αυτού σκοπών, διά των τεταγμένων αυτού δυνάμεων περιορίσθη εις μικράς αψιμαχίας μέχρι της αφίξεως του όγκου της ΥΠΙΙ Μεραρχίας προς ανάληψιν γενικωτέρας επιθέσεως.

ζ. Εκπομπάι Ραδιοφώνου και Διαταναί της Κυβερνήσεως.

Το Τάγμα ευρίσκετο εις μειονεκτικήν κατάστασιν επί κατοχής σε τοιούτον βαθμόν ώστε δεν επιτρέπετο εκ μέρους των Γερμανών η χρησιμοποίησις ραδιοφώνου, ουδέ η χρησιμοποίησις ουδ' αυτού του τηλεφώνου, ώστε να ήρχετο εις άμεσον επαφήν με τας προισταμένας αυτού αρχάς και ειδικώτερον μετά των Πατρών εις τρόπον ώστε να είναι ενημερωμένον με τας απόψεις του Υπουργείου επί πολλών τακτικών, Διοικητικών και οικονομικών εισέτι ζητημάτων ευρίσκετο εν πλήρει απομονώσει.

Μετά την αναχώρησιν των Γερμανών το πρώτον του μέλημα υπήρξεν η ανάπτυξις ενός ραδιοφώνου ίνα κατατοπισθή με έσω και έξω κατάστασιν, ούτω και εγένετο. Η ανάπτυξις του ραδιοφώνου τούτου εγένετο την 10ην Σ/βρίου και αγρύπνωσ παρηκολούθει τόσον τας εξωτερικάς ειδήσεις όσον και τας εσωτερικάς. Παρηκολούθησε μετ' ενδιαφέροντος τας κινήσεις της Ελληνικής Κυβερνήσεως τας γενομένας εν Στρατηγείω της Μέσης Ανατολής και τότε αντελήφθη ότι όλες οι ενέργειες εστρέφοντο εναντίον των Ταγμάτων άτινα είχαν προσφέρει σημαντικάς υπηρεσίας εις τον τόπον. Αι εκπομπάι Καΐρου και Λονδίνου της 13ης Σ/βρίου 1944 παρείχον μίαν δ/γήν της Ελληνικής Κυβερνήσεως ήτις ήτο σαφής και κατηγορηματική. Διετάσσετο διά της δ/γής ταύτης η άνευ περιστροφών διάλυσις των Ταγμάτων.

Η δ/γή αύτη όσον λυπηρό και αν ήτο, διά τους Αξ/κούς και οπλίτας του Τάγματος δεδομένου ότι τούτο ευρίσκετο εν εμπλοκή μετά του εχθρού, ήτο όμως υποχρέωσις και πατριωτικόν καθήκον.

Την 11ην νυκτερινήν ώραν εγένετο σύσκεψις εις τα Γραφεία του Τάγματος καθ' ην παρευρέθησαν εκτός του υποφαινομένου μετά του Επιτελείου του σημαντικοί παράγοντες εκ της πόλεως Αγρινίου ο Αντ/γος κ. Κλάδος Π., ο Συν/χης Παπαγεωργίου Γεώργιος και εξητάσθη η Στρ/κή κατάστασις αφ' ενός, αφ' ετέρου η κατάστασις ήτις είχε δημιουργηθή εν τη πόλει Αγρινίου δι' ην δέον να σημειωθή ότι το Τάγμα ησθάνετο πραγματικήν υποχρέωσιν όπως υπερασπίση ταύτην πάση θυσία δεδομένου ότι υπήρξε η εντύπωσις ότι θα εγένετο σοβαράι εκδικήσεις εκ μέρους του ΕΛΑΣ εν τη πόλει ταύτη, ίσως δε εγένοντο και σφαγαί ευρείας εκτάσεως κυρίως των πολιτών.

Κατά την σύσκεψιν ταύτην εξητάσθη η άποψις της άμεσου συνθηκολογήσεως μετά των Εαμιτών ίνα ευρισκόμεθα εντός του πνεύματος της Κυβερνήσεως και απεφασίσθη η λύσις αύτη εφ' όσον θα εδίδετο εκ μέρους του ΕΛΑΣ αι ανάλογαι εγγυήσεις

(α) Αποφυγήν χειροδικιών, συλλήψεων πολιτών,

(β) εμπρησμούς οικιών ή καταστροφής ιδιωτικών περιουσιών και

(γ) Σεβασμός των Αξ/κών ως και των οπλιτών του Τάγματος.

η. Τακτική κατάστασις του Τάγματος της 14ης Σ/βρίου 1944.

Εσημειώθησαν μικρότεραι επιθετικά ενέργειαι του αντιπάλου καθ' ην άπασαι απεκρούσθησαν μετ' απωλειών. Ήρχισεν η εκτέλεσις της αποφασισθείσης λύσεως εν τη προηγουμένη νυκτί.

Εσχηματίσθη επιτροπή εκ σημαινόντων παραγόντων της πόλεως και αντιπροσώπων του Τάγματος υπό την ηγεσίαν του Αντ/γου κ. Κλάδου, ήτις μετέβη προς συνάντησιν των αρμοδιών του ΕΛΑΣ. Ούτω και εγένετο επιτευχθείσης της συναντήσεως την 10.30' παρά το χωρίον Αβόρανη, απέχοντος περί των 4 χιλιομέτρων εκ του Αγρινίου και μετά πρόχειρον συνομιλίαν τη εμπνεύσει του Στρατηγού Κλάδου όστις εξήτησεν να ορισθούν αντιπρόσωποι του Ε.Λ.Α.Σ. και του Ε.Α.Μ. και μετά της λοιπής επιτροπής έλθωσι εις Αγρίνιον προς συζήτησιν γενικωτέραν και οριστικήν. Ούτω και εγένετο.

Η αποσταλείσα Επιτροπή αφίχθη μετά των κάτωθι αντιπροσώπων Ε.Α.Μ. - Ε.Λ.Α.Σ.

1. Χατζής Αθανάσιος Αντιπρόσωπος της Π.Ε.Ε.Α.
2. Λοχαγός Πεζικού Κολλίνος Θεόδωρος (Αμάρμπεης) Αντ/πος Γ' Στρατηγείου.
3. Λοχαγός Πεζικού Γρηγοριάδης (Βερμαίος) Δ/τής 42ου Συν/τος
4. Καπνεργάτης Γεωργίου Γεώργιος Αντ/πος της Ε.Π. Στερ. Ελλάδος
5. Πολιτ. Μηχ/κός Καζαντζής Κωνστ. Εθνοσύμβουλος Τριχωνίδος.

Μετά την άφιξιν των αντιπροσώπων εν τη πόλει, διετάχθη παύσις πυρός μέχρι πέρατος των συζητήσεων, την 13 ώραν, της αυτής ημέρας η επιτροπή παρεκάθησεν διά την συζήτησιν, περατώσασα τας εργασίας της την 19ην ώραν της αυτής ημέρας, αφού συνέταξε τα κάτωθι πρωτόκολλα επιτευχθείσης ούτω της συμφωνίας ως διατυπούνται εις τα εν λόγω δύο πρωτόκολλα.

Βασικόν Πρωτόκολλον

Έν Αργινίω σήμερον την 14ην του μηνός Σ/βρίου του έτους 1944 αφ' ενός η πόλις του Αργινίου εκπροσωπούμενη υπό του Δημάρχου αυτής Νικ. Καρμανίδη και της εξουσιοδοτημένης Λαϊκής Επιτροπής αποτελλομένης εκ των

1. Στρατηγού Πέτρου Κλάδου,
2. Αρχιμανδρίτου Αποστόλου Φαφούτη,
3. Νικολάου Ξυνοπούλου,
4. Γεωργίου Τσακανίκα,
5. Νικολάου Πολυμερίδου Ειρηνοδίκου,
6. Λάμπρου Παπαβασιλείου,
7. Κων/νου Ρακοφύλλου Δικηγόρων
8. Ιωάννου Παπαθανασίου Συν/χης Ιππικού ε.α.
9. Ιωάννου Ροντήρη Καπνεμπόρου,
10. Αριστείδου Παρθένη επιχειρηματίου
11. Μιχαήλ Φαφούτη και Κων/νου Παπαϊωάννου εμπόρων,

το Τάγμα Αργινίου εκπροσωπούμενον υπό του Δ/τού αυτού Ταγ/χου Πεζικού Τολιοπούλου Γεωργίου και αι εις αυτό εντεταγμένοι ένοπλοι δυνάμεις των πολιτών Αργινίου, ως και η Χωρ/κή εκπροσωπούμενη υπό του Δ/τού αυτής Ταγ/χου Τζωρτζάκη Γεωργίου και αφ' ετέρου οι κ.κ.

1. Χατζής Αθανάσιος εκπρόσωπος της Π.Ε.Ε.Α.
2. Λοχαγός Καλλίνος Θεόδωρος (ΑμάρΜπεής) αντιπρόσωπος του Γεν. Στρατηγείου Ε.Λ.Α.Σ.,
3. Φοίβος Γρηγοριάδης (Βερμαίος) Διοικητής του 42 Συν/τος,
4. Γεώργιος Γεωργίου Λοχαγός εκπρόσωπος της Εθνικής Πολιτοφυλακής Στερ. Ελλάδος και
5. Κων/νος Καζαντζής Εθνοσύμβουλος Αργινίου,

συνεφώνησαν τα κάτωθι βάσει των διακηρύξεων της Εθνικής Κυβερνήσεως του Καΐρου.

1. Η πόλις και αι ένοπλαι δυνάμεις Αργινίου και το Τάγμα Ασφαλείας αυτού, πειθαρχούσαι απολύτως εις την προσηρητημένην περίληψιν του Διατάγματος της Κυβερνήσεως, καταθέτουν τα όπλα και συμφιλιούνται αδελφικώς μετά του Εθνικού Στρατού του αγωνιζόμενου Έθνους Ε.Λ.Α.Σ.
2. Οι ανωτέρω εκπρόσωποι της αγωνιζομένης Ελλάδος, υπόσχονται βάσει της ανωτέρω διακηρύξεως και επί τω λόγω της τιμής των ότι, άπαντες γενικώς και ανεξαιρέτως (και ειδικώς οι άνδρες του Ταγματος Ασφαλείας Αξ/κοί και οπλίται, εθελονταί και επιστρατευμένοι κάτοικοι Αργινίου - Δοκιμίου και περιχώρων, όσον και οι του Σώματος Χωροφυλακής) θα τύχωσιν πάσης ασφαλείας. Εκ τούτων και εξ όλου του λαού του Αργινίου και Δοκιμίου ουδενός θα θιγή η ζωή, η τιμή, η ελευθερία και η περιουσία και ότι άπαντες θα είναι ελεύθεροι εις όλας τας εκδηλώσεις της Δημοσίας και ιδιωτικής ζωής των.
3. Συγκροτείται από σήμερον προσωρινή 7μελής λαϊκή Επιτροπή ήτις ομού μετά του

επικεφαλής των Τμημάτων τάξεως του Ε.Λ.Α.Σ. και της Εθνικής Πολιτοφυλακής θα μεριμνά διά την εφαρμογήν και τήρησιν των όρων του παρόντος και διά τα ζητήματα της Ασφαλείας και τάξεως της πόλεως μέχρις αναδείξεως της οριστικής Δημοτικής αρχής βάσει και κατά τας οδηγίας της Εθνικής Κυβερνήσεως.

Εφ' ώ συνετάγη το παρόν και υπογράφεται ως έκεται:

Έπονται υπογραφαί

Πρωτόκολλον Β'.

Λεπτομερειών βάσει του εγγραφέντος Βασικού Πρωτοκόλλου

Εν Αργινίω σήμερον την 14ην του μηνός Σ/βρίου του έτους 1944 οι εν τω βασικώ πρωτοκόλλω αναφερόμενοι και εκπροσωπούντες την πόλιν Αργινίου, το Τάγμα Ασφαλείας και την Χωρ/κήν οι εν τω βασικώ επίσης πρωτοκόλλω αναφερόμενοι εκπρόσωποι της Π.Ε.Ε.Α. και του Ε.Λ.Α.Σ. συνεφώνησαν όσον αφορά τας λεπτομερείας της εκτελέσεως του βασικού πρωτοκόλλου τα κάτωθι:

1. Η προσωρινή Λαϊκή Επιτροπή διά την πόλιν του Αργινίου ήτις θέλει μεριμνήση διά την σύστασιν τοιαύτης και διά το Δοκίμιον, υποδεικνύεται και θα επιδιωχθή εκατέρωθεν η έγκρισις των εν τη Λαϊκή συγκεντρώσει

(α) Κων/νος Καζαντζής,

(β) Νικόλαος Καρμανίδης

(γ) Νικόλαος Πολυμεριδης

(δ) Χρήστος Μπανιάς,

(ε) Ιωαν. Ροντήρης

(στ) Χριστόφορος Καπελάκης και

(ζ) Αθανάσιος Κακογιάννης,

αύτη θ' ασκή την εξουσίαν του Δημάρχου και του Δημοτικού Συμβουλίου των απόφασεών των λαμβανομένων κατά πλειοψηφίαν.

2. Όλες οι Δημόσιες Αρχές θα διατηρηθώσι, οι δε Δημόσιοι υπάλληλοι ως και των τραπεζών θα παραμείνωσιν εις τας θέσεις των.

3. Οι Αξ/κοί δύνανται και δικαιούνται να φέρωσι την στολήν των και την εξάρτησίν των και το πιστόλιον και το ξίφος των.

4. Άπαντες οι άνδρες του Τάγματος Ασφαλείας και οι έφεδροι Αξ/κοί του απολύονται ευθύς αμέσως παραδίδοντες τον οπλισμόν των και τα στρατιωτικά των είδη, εφοδιαζόμενοι με σχετικόν φύλλον πορείας υπό του Ε.Λ.Α.Σ.

Όσοι εκ τούτων κατάγονται εξ άλλων περιφερειών και δεν δύνανται λόγω συγκοινωνιακών δυσχερειών ν' αναχωρήσωσιν αμέσως εξ Αργινίου, θα στρατωνίζωνται εις τον Στρατώνα και θα συσσιτώσι ως και οι άνδρες του Ε.Λ.Α.Σ.

Οι μόνιμοι αξ/κοί και ούτοι μέχρι της αναχωρήσεώς των εξ Αργινίου θα συσσιτώσιν εις την Λέσχην Αξ/κών ως και οι Αξ/κοί του Ε.Λ.Α.Σ. απερχόμενοι δε θα εφοδιασθώσι διά φύλλου πορείας.

5. Οι χωροφύλακες, αφού συγκεντρωθή ο οπλισμός των υπό της Εθνικής Πολιτοφυλακής, θα παραμείνουν εις τα τμήματά των σιτιζόμενοι υπό της Ε.Τ.Α. του Ε.Λ.Α.Σ. μέχρις ότου διευθετήση το ζήτημα τούτο η Εθνική Κυβέρνησις, τούτο ισχύει και διά κ.κ. Αξιωματικούς της Χωρ/κής.

Εφ' ω συνετάγη το παρόν και υπογράφεται ως έπειται.

Έπονται υπογραφαί.

Η υπογραφείσα συμφωνία όσον και οδυνηρά διά τους Αξ/κούς και οπλίτας του Τάγματος και αν ήτο, ήτο πράξις πατριωτική διότι το τάγμα συνεμορφούτο επακριβώς προς τας δ/γάς της Ελληνικής Κυβερνήσεως και του Στρατηγείου της Μέσης Ανατολής.

Οι Ελασίται Αξ/κοί και Πολιτικοί αντιπρόσωποι, εκτός ότι έδωσαν ως εγγύησιν τον λόγον της τιμής των εγγράφω εν τω πρωτοκόλλω, διεκήρυξαν και δημοσίως τα εις τα συνταχθέντα πρωτόκολλα αναφερόμενα και αφορώντα τους Αξ/κούς και οπλίτας του Τάγματος και τους κατοίκους Αργινίου.

Έν τούτοις, παρ' όλα αυτά, επιστεύετο παρ' ομάδος Αξ/κών και οπλιτών, ότι οι ανωτέρω δεν θα ετήρουν τα συμφωνηθέντα και ότι εις πρώτην ευκαιρίαν θα συνελάμβανον και

θα εφυλάκιζον τους Αξ/κούς και τους οπλίτας του Τάγματος.

15 Σεπτεμβρίου 1944.

Καθ' όλην την ημέραν τόσον οι Αξ/κοί όσον και οι οπλίται ησυχολούντο εις την παράδοσιν του οπλισμού και υλικού, εν τω μεταξύ ήρχισεν και η απόλυσις των εφένδρων εκ των καταγομένων εκ του Αγρινίου, επί πλέον το Ε.Λ.Α.Σ. ήρχισε να τροφοδοτή εκ των τροφίμων του Τάγματος τους οπλίτας και Αξ/κούς του.

Από 16ης με 29ην Σε/βρίου 1944 παραμείναμεν εις οικίας μας εν Αγρινίω, εν αναμονή της παρά του Ε.Λ.Α.Σ. αποφάσεως περί του τι ήθελον αποφασίση περί ημών (Αξ/κών – οπλιτών).

30 Σεπτεμβρίου 1944.

Κατόπιν εγγράφου της Ε.Π. Αγρινίου - Τριχωνίδος προς τον υποφαινόμενον δι' ου παρεκάλει όπως άπαντες οι Αξ/κοί ευρίσκονται την 14ην ώραν της αυτης ημέρας εις τα Γραφεία της Ε.Π. προς ανακοίνωσιν Δ/γής της Κυβερνήσεως, εν τω μεταξύ υπό των δυνάμεων του Ε.Λ.Α.Σ. είχαν ληφθή άπαντα τα ενδεικνύόμενα μέτρα εις τρόπον ώστε άπασαι αι έξοδοι της πόλεως να έχουσι φρουρηθή εις δε τας αποθήκας του Παπαπέτρου είχαν εγκατασταθή ειδικόν παρατηρητήριο. Όντως την ορισθείσαν ώραν συνεκεντρώθησαν άπαντες οι Αξ/κοί με επί κεφαλής τον υποφαινόμενον και παρουσιάσθημεν εις την Ε.Π.

Εν τω μεταξύ ήρχισαν οι συλλήψεις υπό των Τμημάτων της Ε. Πολιτοφυλακής απάντων των ανδρών του Τάγματος επιστρατευμένων και εθελοντών, ως επίσης των επιστρατευθέντων Αξ/κών κατοίκων Αγρινίου μεταξύ των οποίων συνελήφθησαν ο Αντ/γος κ. Κλάδος Πέτρος, ο Συν/ρχης εν ενεργεία Παπαγεωργίου Γ., ο Ταγ/χης Δερατάς Αθανάσιος και άλλοι μεταξύ των οποίων επιφανείς προσωπικότητες του Αγρινίου.

Περί την 20ην ώραν της ίδιας ημέρας επερατώθησαν αι συλλήψεις αίτινες ανήλθον εις 1.000. Την αυτην ώραν ο Δ/τής της Υποδ/σεως Τριχωνίας ελασίτης Υπολ/γός Βύσσιος Δημήτριος ακούων εις το ψευδώνυμον Μανιάκης, βοηθούμενος παρά του ελασίτου Ανθ/γού υποδ/τού της Υποδ/σεως Τσώνη Θεοδώρου συνεκέντρωσεν άπαντας τους συλληφθέντος αξ/κούς, αφού προηγουμένως αφήρησεν εκ των Αξ/κών τα πιστόλια, τα φυσίγγια τας στολάς και πάν δημόσιον είδος ή ιδιωτικόν είχαν μεθ' ευατών και ανεκοίνωσεν ότι κατόπιν δ/γής του Αρχιστρατήγου Συμμαχικής Δυνάμεως Μέσης Ανατολής προέβη εις την σύλληψιν των Αξ/κών προκειμένου ούτοι να εγκλεισθώσιν εις στρατόπεδα.

Εις τούτο διεμαρτυρήθημεν πάντες οι Αξ/κοί διά των φυσικών προϊσταμένων των ότι είμεθα εντός των οδηγιών της Κυβερνήσεως Καϊρου και ότι ο Ε.Λ.Α.Σ. υπογράψας μεθ' ημών συνθηκολόγησιν δεν ηδύνατο να προβή εις ουδεμίαν σύλληψιν αξ/κού και οπλίτου εκτός εάν ούτος κατήργει την υπογραφείσαν συμφωνίαν. Ανταπήνησε ο ανωτέρω υποδ/τής ότι εκτελεί δ/γας προϊσταμένης αυτού Αρχής.

Οι συλληφθέντες κατά μικράς ομάδας μεταφέρθησαν εις τας φυλακάς Αγ. Τριάδος υπό αυστηράν φρούρησιν. Το γεγονός τούτο της ημέρας εδημιούργησε τοιαύτην εντύπωσιν εν τη πόλει Αγρινίου, ώστε ουδεμία οικογένεια να ευρίσκεται ήρεμος και ειρηνική. Ταυτοχρόνως οι αντάρται του Ε.Λ.Α.Σ. και οι πολίται της Πολιτοφυλακής επεδίδοντο εις συστηματικήν ληλασίαν των οικιών εις ας διέμενον αξιωματικοί και οπλίται ξένων περιφερειών.

Έν ενί λόγω το Αγρίνιον εβυθίσθη εις πένθος και εις αλαλαγμόν, μόνον αι οικογένειαι των Εαμιτών πανηγύριζον εις βάρος του λοιπού εθνικιστικού κόσμου. Η συμπεριφορά των ανθρώπων τούτων υπήρξε στυγνή διά τους κρατουμένους και διά τους λοιπούς ελευθέρους πολίτας του Αγρινίου.

Οι κρατούμενοι ωδηγήθησαν εις μίαν φυλακήν κατέργων, άνευ παραθύρων και υαλοπινάκων, υπαρχόντων μόνον των κιγκλιδωμάτων. Ελάχιστοι εκ των Αξ/κών ηδυνήθησαν να προμηθευθούν κλινοσκεπάσματα και λοιπά είδη κλινοστρωμνής οι περισσότεροι όμως διενυκτέρευσαν άνευ κλινοσκεπασμάτων.

1η Οκτωβρίου 1944.

Κατόπιν διαμαρτυριών απάντων των Αξ/κών, ότι οι φυλακαί της Αγίας Τριάδος δεν ήτο χώρος περιορισμού κατάλληλος αφ' ενός λόγω της κακίστης καταστάσεως του οικήματος, αφ' ετέρου δε λόγω της σμικρότητος τούτου όπου πλήθος ανθρώπων ευρίσκετο ο εἰς ἐπί του άλλου μή δυνάμενοι ὄχι μόνον να κοιμηθούν ἄλλα και μετά μεγίστης δυσκολίας να κινούνται δεδομένου ὅτι μόνον οι συλληφθέντες Αξ/κοί και λοιποί πρόκριτοι της πόλεως υπερέβαινον τους 250 απεφασίσθη η μεταφορά των κρατουμένων εις τας εντός της πόλεως αχρήστους καπναποθήκας Παναγοπούλου, εις ας και μεταφέρθησαν και λοιποί κρατούμενοι ευρισκόμενοι εις τα Τμήματα της Ε.Π. θεωρηθέντες ως επικίνδυνοι.

Η τραγική πομπή των κρατουμένων εξέρχεται των φυλακών της Αγίας Τριάδος παρουσιάζουσα οικτρότατον θέαμα. Κατηφείς και συντετριμένοι ἅπαντες ἔχοντες ἀνά χειρας τα διάφορα μικρά πράγματα ἄτινα εχρησιμοποιοῦν διὰ τας ἀνάγκας των εξέρχονται και υπό τας ὕβρεις και τας ωθήσεις των ελασιτών αφ' ενός και αφ' ετέρου υπό τους γιουχαϊσμούς των υπ' αυτών συγκεντρωθέντων αλητῶν της πόλεως, προχωροῦν προς τας Καπναποθήκας αι ὁποῖαι ἐμελλον να χρησιμεύσωσιν ως κτίριον πολυμήνου βασανισμοῦ των.

Από της 1ης Οκτωβρίου 1944 μέχρι της 10ης Μαρτίου 1945 ὅλη η ανωτέρω δύναμις Αξ/κών και οπλιτῶν του Τάγματος ως και πλείστοι πρόκριτοι της πόλεως Αγρινίου παρέμεινε εις τας Καπναποθήκας Παναγοπούλου αἰτίνας εχρησιμοποιήθησαν ως φυλακαί ημών υπό του Ε.Λ.Α.Σ.

Κατά την ἐκρηξιν του Δεκεμβριανοῦ κινήματος του 1944 περί τους 300 Αξ/κοί και οπλίται του Τάγματος ως και διάφοροι πρόκριτοι του Αγρινίου μεταφέρθημεν δέσμοι εις Πλάτανον - Ναυπακτίας ὅπου παρεμείναμεν ἐγκλειστοι ἐπί μήνα περίπου, ὁπότε και επανεμετεφέρθημεν εις φυλακάς Αγρινίου.

Κατά το ἄνω διαρρεύσαν χρονικόν διάστημα ἅπαντες οι ευρισκόμενοι εντός των φυλακῶν υπέστησαν μαρτύρια, ἄτινα ἀνθρωπίνη διανοία δεν δύναται να συλλάβη και οὕτω να κατορθώσῃ να περιγράψῃ ταῦτα.

Περί τας ἀρχάς Μαρτίου 1945 ἀφίχθησαν δυνάμεις Εθνοφυλακῆς υπό τον τότε Ταγ/χην Καρμῆν Ιωάννην αἰτίνας κατόπιν ἐντολῆς της τότε Κυβερνήσεως μας μετέφερον υπό συνοδείαν ἀπό Αγρινίου εις Πάτρας. Ἐκεῖ ἐκρατήθημεν ἐπί αρκετάς ἡμέρας υπό περιορισμόν ἐν ἀναμονή νεωτέρων διαταγῶν της Κυβερνήσεως.

Η Κυβέρνησις διέταξε την προσωρινήν ἀπόλυσιν, ἄμα και την ἐναντίον ἐκάστου ἀπαγγελίαν κατηγορίας ως δοσιλόγων.

Ἐπικολούθησε διεξαγωγή ἀνακρίσεων, βάσει των καταγγελιῶν ἐκ μέρους των ελασιτῶν, ὁπότε και ἀφέθημεν ἐλεύθεροι περί τας ἀρχάς Ἀπριλίου του 1945.

Επίλογος:

Ποία η διαμορφωθείσα κατάστασις μετά την διάλυσιν του Τάγματος.

Η διαμορφωθείσα κατάστασις ἐν τη πόλει Αγρινίου μετά την διάλυσιν του Τάγματος, υπήρξε διὰ τους κατοίκους οικτρὰ και ἀβεβαία διὰ την ἐπαύριον και τούτο, διότι κατελύθη ἀμέσως κάθε ἐννοια ἐννόμου τάξεως και φιλειρηνική διαβίωσις αυτῶν, ἰδίως του ἐθνικόφρονος στοιχείου ἐν ἀντιθέσει με τους προσκειμένους στο Ε.Α.Μ. - Ε.Λ.Α.Σ. οἵτινες διὰ της ἀναρχίας ἐπανηγύριζον την ἐπικράτησίν των.

Ο Συντάξας
(Τ.Υ.)

ΓΕΩΡΓ. ΤΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΣΥΝΤ/ΡΧΗΣ ΠΕΖΙΚΟΥ